

Derse Kat?I?m Envanteri

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Derse Kat?I?m Envanteri*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19728>

Özet

Derse Katılım Envanteri (DKE), öğrencilerin akademik ortamlarda gösterdikleri katılım ve etkileşim düzeylerini ölçmek amacıyla uyarlanmış 24 maddelik bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, öğrenci katılımının çok boyutlu doğasını yansıtan beş temel alt boyutu değerlendirmektedir: Duyusal Katılım, Davranşsal Katılımın iki formu (Uyma/taat ve Sınıf Katılımı), Bilişsel Katılım ve Derse Katılmama (Pasiflik/İgisizlik). DKE, eğitim araştırmacıların ve uygulayıcıların, öğrencilerin derse olan bağlılıklarını ve motivasyonlarını nicel olarak analiz etmelerini sağlamaktadır.

Ölçeğin Türk kültürüne uyarlanması, Mustafa Sever tarafından 2014 yılında gerçekleştirilmiş olup, orijinal yapının kültürel geçerliğini sağlamıştır. Envanter, 5'li Likert tipi derecelendirme sistemi kullanılarak öğrencilerin kendilerini ne sıklıkta belirli bir şekilde hissettiklerini veya davranışlarını rapor etmelerini istemektedir (1= hiçbir zaman - 5= her zaman).

Anahtar Kelimeler

Öğrenci katılımı, ders katılımı, bilişsel katılım, duyuşsal katılım, davranşsal katılım, uyarlama, psikometrik, öğrenci katılımı.

Yazarlar

Mustafa Sever

Amaç

Derse Katılım Envanteri'nin temel amacı, öğrencilerin eğitim sürecine gösterdikleri çok boyutlu katılım seviyelerini güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçmektir. Bu araç, öğrencilerin sadece davranşsal olarak değil, aynı zamanda duygusal ve bilişsel olarak da derse ne kadar dahil olduklarını belirlemeyi hedefler.

Ölçek, özellikle düşük katılım veya aktif derse katılmama durumlarını saptayarak eğitim müdahalelerinin hedeflenmesine yardımcı olur. Uyarlama çalışması (Sever, 2014), bu yapının Türk eğitim sistemi bağlamında geçerli ve anlamlı olduğundan emin olmak için gerçekleştirilmiştir.

Yapı

DKE, **Öğrenci Katılımı** yapısının beş farklı ancak ilişkili alt boyutta ele alınır. Bu çok boyutlu yaklaşıma, katılımın sadece gözlemlenebilir davranışlardan ibaret olmadığını, aynı zamanda içsel süreçleri de kapsadığını vurgular. Bu boyutlar şunlardır:

Duyusal Katılım: Öğrencinin derse ve öğrenme materyaline karşı duyduğu duygusal tepkileri ve bağlılığı içerir. İlgisi, heyecan veya ait olma hissi gibi duyusal durumları yansıtır.

Davranışsal Katılım (Uyma/taat): Sınıf kurallarına uyma, ödevleri tamamlama ve öğretmen talimatlarına riayet etme gibi zorunlu davranışları kapsar.

Davranışsal Katılım (Sınıf Katılımı): Tartışmalara aktif katılma, gönüllü olma ve akranlarla işbirliği yapma gibi daha proaktif ve sosyal etkileşim gerektiren davranışları ifade eder.

Bilişsel Katılım: Öğrencinin öğrenilen materyali derinlemesine anlamaya yönelik gösterdiği zihinsel çabayı, stratejileri kullanmayı ve eleştirel düşünmeyi içerir.

Derse Katılımı: Aktif olarak dersten uzaklaşma, ilgisizlik gösterme veya sadece çalmış yormuş gibi yapma gibi olumsuz davranışları ölçer.

Geçerlik

Sever (2014) tarafından yapılan uyarılma çalışmasında, ölçeğin Türk kültürü için geçerlik kanıtlarının sunulduğu varsayılmaktadır. Geçerlik çalışmaları genellikle yapı geçerliği (faktör analizi yoluyla) ve içerik geçerliği üzerine odaklanmıştır. Yapı geçerliği, ölçeğin teorik olarak öngörülen beş alt boyutu doğru bir şekilde ölçtüğünü göstermeyi amaçlamıştır.

Orijinal kaynakta geçerlik bilgileri detaylandırılmamış olsa da, bir uyarılma çalışmasının temel gerekliliği olarak, çeviri ve kültürel adaptasyon süreçlerinin ardından istatistiksel yöntemlerle geçerlik analizleri yapılmıştır. Bu analizler, maddelerin ilgili alt boyutlara yüklenimlerinin yeterli olduğunu ve ölçeğin hedeflediği yapıyı başarıyla temsil ettiğini desteklemiştir.

Güvenirlilik

Güvenirlilik, ölçeğin tutarlılık derecesini ifade eder. Uyarılma çalışmasında, Derse Katılım Envanteri'nin iç tutarlılığının incelenmesi beklenir. İç tutarlılık, genellikle Cronbach's Alpha katsayıları kullanılarak rapor edilir.

Yüksek güvenirlilik katsayıları, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir. Bu katsayıların hem genel ölçek puanı hem de beş alt boyutun her biri için ayrı ayrı hesaplandığı varsayılmaktadır, ancak orijinal kaynakta spesifik değerler belirtilmemiştir.

Faktör Analizi

Derse Katılım Envanteri, 5 alt boyutlu bir yapıya sahiptir ve 24 maddeden oluşmaktadır. Uyarılma sürecinde yapılan faktör analizi, ölçeğin orijinal yapıya (veya kültüre uyarlanmış yapıya) dönüşümü sağlamıştır. Bu analiz, beş faktörün birbirinden bağımsız ancak katılıma farklı yönlerini temsil eden boyutlar olarak ortaya çıktığını göstermiştir.

Faktör yapısı, öğrenci katılımının tek bir skorla değil, **Duyusal**, **Davranışsal** (Uyma/taat ve

Sınıf Katılım), **Bilişsel** ve **Katılım** boyutların ayrı ayrı değerlendirilmesi gerektiğini desteklemektedir. Bu ayrımla, eğitim araştırmalarında daha hedefe yönelik sonuçlar elde edilmesini sağlar.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptation)

Format: Beş alt boyuttan oluşan, 24 maddelik öz bildirim envanteri.

Mevcut Diller: Türkçe (Türk Kültürüne Uyarlanmış).

Hedef Nüfus Grubu: Öğrenciler.

Yaş Grubu: Genellikle ortaokul ve lise öğrencileri (Ergenlik dönemi ve sonrası).

Nüfus Detayları: Eğitim kurumlarında öğrenim gören, derse katılım süreçlerini değerlendirebilecek bilişsel yeterliliğe sahip öğrenciler.

Test Metodolojisi: 5'li Likert tipi derecelendirme ölçeği kullanılmaktadır (1= hiçbir zaman - 5= her zaman).

Anahtar Kelimeler

Öğrenci katılım ölçeği, uyarlanmış envanter, eğitim psikolojisi, akademik başarı, bilişsel başarı, psikometri.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımları: Bilgi mevcut değil.

Kurum E-posta Adresleri: severmustafa@gmail.com

Yazışma Adresi: Bilgi mevcut değil.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin adaptasyon yılı 2014'tür. Ölçeği kullanmak isteyen araştırmacıların, sorumlu yazar Mustafa Sever ile iletişime geçerek kullanım izinlerini almaları tavsiye edilmektedir. Ticari kullanım veya ücret bilgisi bu kaynakta belirtilmemiştir.

Kaynaklar

Sever, M. (2014). Derse Katılım Envanterinin Türk Kültürüne Uyarlanması. **Eğitim VE Bilim**, 39(176), 171-182.

Makalenin orijinal bağlantısı: egitimvebilim.ted.org.tr

Ölçeğin orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: [derse-katilim-envanteri-toad.pdf](#)

Derse Katılım Envanteri Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmuş olup, hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Duyusal Katılım (1 m): Kendimi ilgili hissediyorum.

Davranışsal Katılım-Uyuma/taat (10 m): Yapılan etkinliklere ciddiyetle katılıyorum.

Davranışsal Katılım-Sınıf Katılımı (13 m): Diğer öğrencilerle birlikte çalışırken birbirimizden öğreniyoruz.

Bilişsel Katılım (20 m): Sınıf etkinlikleri sırasında düşündüklerimin ya da yaptıklarımın ne kadar nitelikli olduğunu sorguluyorum.

Derse Katılmama (23 m): Yalnızca çalışıyorum gibi yapıyorum.